

Narejanje novih družin – ometenci

Marija Sivec

cebelarstvo.lucka@gmail.com

Ometenci so v svojem bistvu umetni roji. Delamo jih lahko kadar koli med letom, ko imamo na razpolago oprasene matice in dovolj čebel. Ometence lahko začnemo delati že v drugi polovici aprila, še posebej če je pomlad zgodnja in razvoj čebel hiter. Takrat začnejo čebele zgodaj graditi matičnike, družina bo rojila in morda pobegnila, če pa ometemo čebele in poberemo matico, pa vse te čebele ostanejo doma. Največ ometencev pa čebelarji naredijo (naredimo) po končani paši.

Če se odločimo za umetne roje, ne potrebujemo veliko pribora, in tudi dragega ne. Plastično vedro (po domače mu rečemo »hobok«), ki mu z olfa nožem izrežemo luknjo v dno in v pokrov in nato čez namestimo mrežo, ki jo prilepimo s silikonom (najboljša mreža je komarnik, ki ga na metre in za malo denarja lahko kupimo v vsaki kmetijski trgovini). Potrebujemo tudi nekaj matičnic, v katere bomo dali matico. Seveda mora biti matičnica cela. Če je bila že uporabljena in smo ji odtrgali zaporice na sladkornem testu, moramo luknjo pokriti, lahko s kakršnim koli lepilnim trakom (osebno raje vidim, da si kupite nove matičnice, ker pa jih prodajajo samo v čebelarških trgovinah, je to malo težje).

Torej, namesto roja, umeten roj. Spomnite se na to naslednje leto, preden boste plezali po drevesih in lovili pobege

roje. Pravijo, da je bolje preprečiti kot zdraviti. In kako to narediti, da bo prav?

Narejanje ometencev v času rojenja

Čebelarji čebelarimo zato, da bi imeli med. Izrojenec ne bo prinesel omembe vredne količine, če mu pobegnejo vse pašne čebele. V družini s še odprtimi matičniki poiščemo matico, jo damo v matičnico in to vstavimo nazaj med satje. Čez pet do šest dni vzamemo to matičnico z matico iz panja, v vedro ometemo čebele in dodamo matico, kar v matičnici. Konec aprila in v začetku maja ne potrebujemo prav veliko čebel. Dovolj je že približno en kilogram.

Čebele, ki so ostale, po šestih dneh nimajo iz česa več vleči matičnikov, zato ni več bojazni, da bi vlekle zasilne matičnike. Dovolj je le, da družino temeljito pregledamo in ji pustimo res samo en matičnik. Matica se bo izvalila, se oprasila in družina bo nadaljevala svoj razvoj. Če bo v vmesnem času medilo, bo taka družina, ki ima veliko pašnih čebel, prinesla tudi veliko medu, in kar je še pomembnejše: ne bo rojila.

Če pa smo vzeli matico in čebele iz panja, ko matica še zalega in imajo v čebeljih celicah jajčeka, pa moramo čez nekaj dni družino ponovno pregledati, ker bodo čebele, ki čutijo izgubo matice, vlekly zasilne matičnike. Če jih ne podremo skupaj z rojilnimi (enega pustimo), nam bodo čebele, ki so v rojilnem razpoloženju, že odkar je stara matica zalegla prvi matičnik, pobegnile s prvo na novo izvaljeno, še nesprašeno mlado matico.

Foto: Marija Sivec

Pripravimo plastično vedro z mrežo na dnu in na pokrovu ter transportno matičnico.

Vstavimo matico v matičnico.

Ometemo čebele.

Pripravimo panj, satje (ali satnice, hrana, položaj matičnice na satju).

Čebele vsujemo v panj.

Ometenec v panju.

Foto: Marija Sivec

Narejanje ometencev po končani paši

Največ ometencev pa čebelarji naredijo (naredimo) po končani paši. Ko točimo, imamo v panjih maso čebel. Poletnih čebel, ki morajo jesti, dokler ne odmrejo, to pa se bo tako ali tako zgodilo že pred zimo. Pa če že so, zakaj bi bile same sebi namen, če pa jih lahko koristno uporabimo?

Včasih me je bilo strah, imela sem občutek, da moj mož iz panja pobere preveč čebel, sedaj pa se že dolgo ne vznemirjam več, ker se nimam zaradi česa. OB ZADNJEM TOČENJU IZ VSEH DRUŽIN IZ MEDIŠČA POBEREMO VSE ČEBELE! Vi tega seveda ne boste naredili, temveč ometli samo kak sat ali dva ali morda tri. Močne družine imajo veliko čebel, šibke pa samo za vzorec, za en ometenec potrebujemo po končani paši do 2 kg čebel, če ga naselimo v manjši panj, in do največ 3 kg, če ga bomo naselili v 10-satni panj. Ni pomembno, iz koliko družin pobremo čebele, ko bodo skupaj v zaboju, se bodo socializirale in postale družina. Matica je ves čas, ko so čebele v zaboju, v kletki. Odpremo jo šele, ko so čebele že varno v panju. Tako ni nevarnosti, da bi se matica med selitvijo poškodovala. Redkokateri čebelar vzreja zase matice v plemenilčkih, zato smo ob koncu pašnega obdobja, okrog sredine julija, pri tem delu odvisni od kupljenih matic. Ne se bati nakupa, in če bo kdo rekel, da so matice drage, naj se zamisli, saj tako in v tem času pripravljenih družin preživi več kot 90 %, kar za druge, ki so imele ves čas matico, niti približno ne velja.

Splošni nasveti za izdelavo ometencev

Opisala sem, kako delati narejence spomladi, ko hočejo čebele rojiti (ta za letos ne pride več v poštev) ter kako jih delati po paši. Oba postopka imata nekaj skupnih točk, zato

naj vam naštejemo še nekaj nasvetov:

- Če nimate električnega ometalnika in čebele ometate v posodo z lijem, že na satu čebele popršite z vodo, da ne bodo odletale.
- Uporabljajte tehtnico, v začetku maja potrebujete približno 1 do 1,2 kg čebel in nato postopoma več, do približno 2,5 kg (ali maksimalno 3 kg).
- Preden čebele vsujete v panj, jih je spet treba zmočiti. Namesto navadne vode uporabite oksalno kislino in destilirano vodo, da hkrati uničite še varoje. V zalegi, ki je ostala v panju, je približno 90 % (julija in avgusta več) varoj, v ometencu pa le 10 % (ali malo več). Če te varoje uničimo, preden pride do zalege in se začne razmnoževati, smo zmagali!
- Čebele čez leto naseljujete na satnice. Tudi sredi julija umetni roji še gradijo satje, čeprav jih običajne družine ne. Če mislite, da pa se vam ne bo izšlo, te zadnje družine naselite na iztočeno mlado mediščno satje.
- Krmite čebele, takoj ko jih naselite, jim dodajte tekočino, vsaj nekaj litrov, v razmerju 3 : 2 (sladkor : voda), ko to popijejo, jih ponovno nakrmite. Za zalogo čez zimo potrebujejo vsaj 8–10 kg hrane.
- Poskrbite, da bodo imele cvetni prah. Če je zunanja temperatura višja od 30 °C, se cvetni prah v naravi presuši, čebele, ki jim primanjkuje beljakovin, pa redčijo lastno zalogo tako, da postanejo kanibalke, in družina se razvija počasi. Če je malo zimskih čebel, družina zaradi mraza lahko odmre.
- Priporočam, da ob koncu paše naredite vsaj za eno tretjino toliko rezervnih družin, kolikor imate gospodarskih družin.

Pa srečno!